SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1002

av Lotta Björklund (M)

Sänkta trösklar till ett eget hem

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över och undanröja omotiverade hinder för hushåll att etablera sig på den ordinarie bostadsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Att det finns bostäder innebär inte att alla hushåll har möjlighet att få ett eget hem. Den som söker en bostad behöver både kunna betala boendekostnaden och bli godkänd för ett kontrakt. När något av detta inte fungerar riskerar människor att stängas ute från den ordinarie bostadsmarknaden. Bostadspolitiken behöver därför inte bara handla om hur många bostäder som byggs, utan också om människors faktiska möjligheter att få och behålla ett eget hem.

Ett eget hem är en viktig grund för trygghet, självständighet och möjligheten att forma sitt eget liv. Det skapar förutsättningar att arbeta, studera, bilda familj och planera sin framtid. En väl fungerande bostadsmarknad behöver därför ge fler människor möjlighet att ta ansvar för sin egen boendesituation och göra egna val. Det förutsätter både ett tillräckligt utbud av bostäder och att onödiga hinder för att etablera sig på bostadsmarknaden identifieras och undanröjs.

Flera hinder kan sammanfalla för samma hushåll

Den strukturella hemlösheten synliggör skillnaden mellan att behöva socialt stöd och att sakna tillgång till en bostad. Ett hushåll kan ha ekonomiska förutsättningar att klara ett eget boende men ändå inte få ett kontrakt. Inkomster, betalningsanmärkningar och kort kötid är exempel på förhållanden som kan försvåra etableringen. Höga trösklar kan också finnas i hur en hyresvärd bedömer olika inkomstkällor och anställningsformer.

Samtidigt måste fastighetsägare kunna ställa rimliga krav och bedöma ekonomiska risker. Det är en viktig förutsättning för en fungerande hyresmarknad. Men kraven bör också vara proportionerliga och ge utrymme för individuella bedömningar av hushållens faktiska betalningsförmåga. En bostad med en hyra som hushållet kan betala hjälper inte om det samtidigt utestängs av andra villkor.

Att människor stängs ute från bostadsmarknaden kan därför inte enbart hanteras som en fråga för socialtjänsten. Bostadspolitiken behöver också möta hushåll som saknar eget boende utan att ha en social problematik som förklarar situationen. Målet bör vara att fler människor ska kunna etablera sig på den ordinarie bostadsmarknaden och klara sitt boende på egen hand, i stället för att vara hänvisade till tillfälliga boendelösningar.

Undanröj hinder för att få ett eget bostadskontrakt

För människor som har ekonomiska förutsättningar att klara ett eget boende ska vägen till ett bostadskontrakt inte försvåras av omotiverade krav. Det handlar inte om att ta begränsa hyresvärdarnas möjlighet att bedöma ekonomiska risker, utan om att skapa bättre förutsättningar för att den enskildes faktiska betalningsförmåga ska kunna vägas in.

Regeringen bör därför se över vilka villkor som försvårar för hushåll att etablera sig på den ordinarie bostadsmarknaden och föreslå konkreta reformer som minskar onödiga hinder. Särskild uppmärksamhet bör riktas mot inkomstkrav, olika anställningsformer, betalningsanmärkningar och möjligheterna till individuella bedömningar. Arbetet bör ske i dialog med fastighetsägare, kommuner och andra berörda aktörer och utgångspunkten ska vara att fler människor får möjlighet att etablera sig på bostadsmarknaden, samtidigt som avtalsfriheten och fastighetsägarnas rätt att göra rimliga riskbedömningar värnas.

Stärk vägen till ett eget och varaktigt hem

För människor som saknar en egen bostad är tillfälliga boendelösningar sällan en långsiktig lösning. När en tillfällig insats upphör riskerar samma hinder att finnas kvar. Därför behöver fler människor ges möjlighet att etablera sig på den ordinarie bostadsmarknaden, utan att i onödan vara beroende av socialtjänstens insatser.

Målet är en bostadsmarknad där fler människor får möjlighet att stå på egna ben. Genom att undanröja omotiverade hinder och förbättra befintliga lösningar kan fler få ett eget hem, skapa trygghet i vardagen och forma sin egen framtid.

Lotta Björklund (M)